

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3699/22
14.3.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Ивана Негића, председника већа, Олге Арсовић и Весне Филиповић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији су пуномоћници адвокати Живорад Иконовић и Владан Симеуновић, обојица из Београда, ул. Драгослава Јовановића бр. 7, против тужене ББ са пребивалиштем у ..., чији је пуномоћник адвокат Ненад Вуковић из Београда, ул. Немањина бр. 4/1, фах 30, ради утврђења, одлучујући о жалби тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 8215/17 од 22.02.2022. године, у седници већа одржаној 14.3.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба тужиле изјављена против осмог става изреке пресуде Вишег суда у Београду П 8215/17 од 22.02.2022. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиле и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 8215/17 од 22.02.2022. године у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, петом и шестом ставу изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу седмом изреке пресуде Вишег суда у Београду П 8215/17 од 22.02.2022. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужилца да туженој на име накнаде трошкова поступка плати износ од 163.875,00 динара, са законском затезном каматом почев од извршности одлуке па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиле и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Ожалбеном пресудом, првим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужила АА тражила да се утврди да је ништав уговор о доживотном издржавању закључен између тужене ББ као даваоца издржавања и пок. ВВ као примаоца издржавања закључен дана 06.07.2007. године пред Амбасадом Републике Србије у Хавани, анекс тог уговора закључен истог дана пред истим органом и анекс 2 уговора закључен дана 14.5.2014. године у Санто Домингу у Доминиканској Републици, пред јавним бележником ... Другим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле АА којим је тражила да се утврди да је завештањем пок. ВВ бивше из ... од 16.01.2012. године повређен њен нужни наследни део на заоставштини пок. ВВ. Трећим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужила тражила да се утврди да има право својине на 1/4 идеалних делова непокретности - стана број 8 укупне површине 73м², који се налази у згради број ... у улици ... у ..., саграђеној на кат.парцели број ... КО ..., све уписано у лист непокретности ... КО..., што би тужена ББ била дужна да призна и трпи укњижбу овог својинског права у јавним регистрима непокретности. Четвртим ставом изреке одбацује се тужбени захтев у делу у којем је тужила тражила да суд наложи Републичком геодетском заводу, Служби за катастар непокретности Савски венац да на основу ове пресуде изврши упис права сувојине тужиле од 1/4 дела на непокретности ближе описаној у трећем ставу изреке. Петим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужила тражила да се утврди да има опредељени удео права сувојине на ближе описаним непокретностима у том ставу, што би тужена била дужна да призна и трпи укњижбу ових својинских права у јавним регистрима непокретности. Шестим ставом изреке одбацује се тужбени захтев у делу којим је тужила тражила да суд наложи Републичком геодетском заводу, Служби за катастар непокретности Савски венац да на основу ове пресуде изврши упис права сувојине тужиле у уделима и непокретностима ближе описаним у петом ставу. Седмим ставом изреке обавезана је тужила да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 298.875,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности до исплате у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде. Осмим ставом изреке одбијен је захтев тужене да се обавезе тужила на исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова из претходног става изреке почев од 22.02.2022. године до наступања услова за извршење.

Против ове пресуде тужила је изјавила благовремену жалбу побијајући исту у целисти из свих законских разлога. Тражила је опредељене трошкове другостепеног поступка.

Тужена је одговорила на жалбу. Тражила је опредељене трошкове другостепеног поступка.

Испитујући правилност пресуде у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку-ЗПП (Службени гласник РС” бр.72/11, бр.72/2011, 49/2013 - одлука УС, 74/2013 - одлука УС, 55/2014, 87/2018, 18/20 и 10/23-др.закон), Апелациони суд је оценио да је жалба тужиле неоснована.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности. Није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП на коју се наводима жалбе посебно указује јер

првостепена пресуда садржи јасне, потпуне и непротивречне разлоге о чињеницама важним за пресуђење који нису у супротности са садржином изведених доказа, изрека пресуде је јасна и непротивречна разлозима датим у образложењу, како у односу на чињеничне закључке, тако и примењене прописе.

Како је одлуком из осмог става изреке побијане пресуде одбијен део захтева тужене, то тужила нема правни интерес да се на исту жали, због чега је одлучено као у првом ставу изреке применом чланова 387 став 1 тачка 1 и 378 став 3 ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила и тужена су рођене сестре, ћерке пок. ВВ и пок. ГГ. Пок ГГ преминуо је 29.08.2005. године и његова имовина је расправљена по завештајном основу наслеђивања. Пок. ВВ је преминула дана 16.11.2016. године и оставински поступак иза њене смрти прекинут је решењем Првог основног суда у Београду О 1152/17 од 05.10.2017. године те је упућена наследна учесница АА да као тужила покрене парнични поступак против наследне учеснице ББ као тужене ради утврђења да је ништаво завештање оставиле сачињено у форми својеручног завештања дана 16.01.2012. године, проглашено пред Првим основним судом у Београду дана 15.06.2017. године, којим је сву своју покретну и непокретну имовину оставила туженој. Даном 06.07.2007. године тужена је у својству даваоца издржавања закључила са пок. ВВ као примаоцем издржавања уговор о доживотном издржавању пред Амбасадом Републике Србије у Хавани, и пред истим органом истог дана закључила анекс уговора а даном 14.05.2014. године закључиле су и анекс 2 уговора о доживотном издржавању у Санту Домингу у Доминиканској Републици пред јавним бележником ... Тим уговорима и анексима, уговорне стране су се обавезале да давалац издржавања доживотно издржава пок. ВВ као примаоца издржавања, да је негује, пази, омогући лечење и услуге лекара и да је након смрти сахрани, а да заузврат прималац издржавања остави туженој као даваоцу издржавања сву своју покретну и непокретну имовину. У основном уговору, описано је понашање овде тужиле, ћерке примаоца издржавања а сестре даваоца издржавања које представља разлоге за њено искључење из наследства.

Сада пок. ВВ сачинила је и својеручно завештање 16.01.2012. године, проглашено пред Првим основним судом у Београду даном 15.06.2017. године у предмету О 1152/17, у ком је навела да при чистој свести и здравој памети пише своју последњу жељу, да од 14.11.2005. године непрекидно борави и станује код ћерке ББ рођене ..., унуке и зета у њиховом стану у ..., где јој се пружа пуна нега и помоћ, смештај и храна, одевање, лекарска помоћ и остало, те да своју непокретну и покретну имовину, ближе побројану, оставља својој ћерки ББ.

Одлучујући о тужбеном захтеву за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању са анексима, првостепени суд је закључио да то што предметни уговор и анекси нису закључени и оверени пред судијом, како је то прописано одредбом 195 став 1 Закона о наслеђивању, не чини уговор ништавим. Заузео је становиште да, уколико испуњава друге услове за ваљаност уговора и уколико је састављен у облику који је прописан законом, овакав уговор међу странкама важи и ако није оверен од судије јер се у погледу уговора ове врсте примењује начело општег имовинског права да уговор има дејство и да се обавезе која се на уговору заснивају извршавају онако као то одговара сагласној вољи странака израженој у уговору. Такође је нашао да конзуларна

представништва СФРЈ и дипломатска представништва у иностранству која врше конзуларне послове могу да врше оверу потписа, рукописа и преписа у сагласности са међународним уговорима и прописима земље пријема, уколико у закону није другачије одређено. Како је предметни уговор о доживотном издржавању закључен пред Амбасадом Републике Србије на Куби дана 06.07.2007. године као и анекс 1 истог датума, којом приликом су цитиране и одредбе Закона о наслеђивању, тако да је у уговору изричито наведено да предмет уговора и анекса не улази у заоставштину пок. ВВ и да се њоме не могу намиривати нужни наследници, те како су уговор и анекс потписани од стране примаоца издржавања и даваоца издржавања и исти уговор је оверен од секретара Амбасаде Републике Србије, а анекс 2 је оверен од стране јавног бележника у Доминиканској Републици, дана 14.05.2014. године са апостилом, те даље како предметни уговор није у супротности са одредбама Закона о промету непокретности и Закона о основама својинскоправних односа у погледу форме уговора, те како је уговор у целости извршен, то је нашао да је предметни уговор са пратећим анексима у целости пуноважан и да производи правно дејство, због чега је одбио тужбени захтев за утврђење ништавости ових уговора.

Одлучујући даље о тужбеном захтеву за утврђење да је повређен нужни наследни део на заоставштини пок. ВВ њеним завештањем од 16.01.2012. године, те да се утврди да тужила има право својине на непокретностима које су ближе описане у ставу трећем и петом изреке првостепене пресуде, оценио је да је и овај тужбени захтев неоснован, јер је такву вољу пок. ВВ изразила у уговору о доживотном издржавању, којим је навела да АА рођена ... нема право на наслеђе због недостојности за наслеђивање и навела разлоге наводећи њено понашање које је чини недостојном, па даље налазећи да тужила као недостојни наследник нема право ни на нужни наследни део на заоставштини, одбио је тужбени захтев за утврђење њеног нужног дела и утврђење права својине на означеним непокретностима као у другом, трећем и петом ставу изреке.

Даље је одлучујући о делу захтева којим је тужила тражила да се Републичком геодетском заводу, Служби за катастар непокретности на основу ове пресуде наложи упис одређеног удела права сусвојине на означеним непокретностима, одбацио је тужбу јер се одлуком суда не може забранити другом органу да поступа у складу са својим законским овлашћењима, односно да врши упис у регистар.

Другостепени суд најпре оцењује да, иако је очигледном грешком погрешно формулисано да се одбацује тужбени захтев, правилна је одлука првостепеног суда из четвртог и шестог става изреке, којом је одбачена тужба у делу у ком је тражено да суд наложи Републичком геодетском заводу, Служби за катастар непокретности, спровођење судске одлуке у катастру уписом права тужиле. Наиме, Републички геодетски завод је државни орган који између осталог, води јавну евиденцију о непокретностима, те у управном поступку поступа по захтевима грађана. У погледу судских одлука којима се утврђује право на непокретностима дужан је да по налогу суда изврши упис права или промене права на тим непокретностима, али суд нема овлашћење да пресудом налаже Геодетском заводу као управном органу било какво поступање, сагласно начелу поделе власти прокламованом Уставом.

Првостепени суд је правилно и потпуно утврдио важне чињенице за доношење

одлуке о захтевима тужбе, које се посебно жалбом не доводе у сумњу па исте прихвата и овај суд као другостепени.

Правилно је првостепени суд применио материјално право када је закључио да спорни уговор о доживотном издржавању са анексима није ништав због недостатка форме. Наиме, чланом 195 Закона о наслеђивању -ЗОН ("Сл. гласник РС", бр. 46/95, 101/2003 - одлука УСРС), важећег у време закључења уговора, прописана форма уговора о доживотном издржавању јесте овера пред судијом. Истом одредбом је прописано да је судија дужан да пре овере прочита странкама уговор и примаоца издржавања нарочито упозори на то да имовина која је предмет уговора не улази у његову заоставштину и да се њоме не могу намирити нужни наследници, те да је у супротном, уговор ништав. Законом о облигационим односима, чланом 70 став 1 прописано је да уговор који није закључен у прописаној форми нема правно дејство уколико из циља прописа којим је одређена форма не произлази што друго.

За уговор о доживотном издржавању, циљ прописане форме овере пред судијом, (а према новелама ЗОН из 2015. године пред јавним бележником) јесте упозорење примаоца издржавања да имовина која је предмет уговора не улази у састав заоставштине и да се из ње не могу намирити нужни наследници, јер је тако изричито прописано нормом којом се таква форма захтева. У конкретном случају, из утврђених околности конкретног случаја, да је пок. ВВ од 2005. године живела са својом ћерком туженом ББ у земљама ..., да се од тада није враћала у земљу, да су спорни уговор овериле 2007. године пред службеником амбасаде РС а анекс истог 2014. године пред јавним бележником стране државе, да су у уговору јасно наведене одредбе којима је прописано да се из имовине обухваћене уговором не намирују нужни наследници, и да прималац издржавања потврђује да је упозната са овим одредбама, и додатним одредбама искључује своју другу кћерку, овде тужиљу из наслеђивања, чиме изричито исказује вољу да за живота располаже својом имовином теретним уговором, тако да нема заоставштине, то је очигледно да је закључењем уговора у датим околностима доступној форми, остварен у потпуности циљ због кога је та форма прописана, као и да је извршавањем обавезе издржавања остварен циљ самог тог уговора, како је правилно закључио првостепени суд.

Такав правилан закључак не доводи се у сумњу наводима жалбе да је првостепеном пресудом погрешно цитиран правни став Врховног суда донет на основу раније важећег Закона о наслеђивању (Службени гласник СРС бр. 52/74 са каснијим изменама и допунама). Ово због тога што је форма овере уговора о доживотном издржавању пред судијом и санкција ништавости због недостатка форме, била прописана како раније важећим законом (чланом 113), тако и законом важећим у време закључења спорног уговора, а тако је и по новелама из 2015. године којима се овера поверава јавном бележнику. Изнето тумачење санкције повреде форме дакле важи за све случајеве, јер је у питању суштински јединствена регулатива потребне форме уговора о доживотном издржавању.

Оцењујући даље одлуке о неоснованости тужбеног захтева о ком је одлучено другим, трећим и петим ставом изреке, другостепени суд прихвата и ове одлуке као правилне и законите, иако не прихвата за то дате разлоге првостепеног суда.

Према стању у списима, тужила је након проглашења завештања у оставинском поступку иза пок. ВВ, упућена на парницу ради утврђења ништавости завештања, због њене тврдње да је исто фалсификовано. Поднетом тужбом, тужила је тражила утврђење ништавости завештања, као и утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању. Након вештачења у овој парници, тужила је преиначила тужбу у делу којим је оспоравала завештање, тражећи да јој се призна нужни део заоставштине на одређеним непокретностима. Преиначењем тужбе на овај начин, посредно се може закључити да тужила признаје пуноважност оспореног завештања. Из тога даље следи да тужила своје наследно-правне захтеве у оставинском поступку иза пок. мајке ВВ, може да остварује у том поступку, који је био у прекиду до правноснажног окончања ове парнице а у ком су се сада стекли услови за наставак. Због тога је за сада преурањен тужбени захтев којим се тражи утврђење повреде тужиљиног права на нужни део, одбијен другим ставом изреке, кроз признање сусвојинског удела на непокретностима описаним у трећем и у петом ставу изреке ожалбене пресуде. Ово посебно имајући у виду да у оставинском поступку није утврђен ни састав заоставштине, а то је први услов за успех у истицању наследноправних захтева, да има заоставштине.

Код овако заузетог правног становишта другостепеног суда, без утицаја су наводи жалбе којима се побиија правилност закључка првостепеног суда о недостојности тужиле за наслеђивање своје пок. мајке, као и остали некоментарисани наводи жалбе.

Из наведених разлога, применом члана 390 ЗПП потврђене су и одлуке из другог, трећег и петог става изреке ожалбене пресуде.

Међутим, основано се жалбом указује да је првостепени суд неправилно применио материјално право приликом одлучивања о трошковима поступка. Туженој, која је успела у спору, сходно чл. 153 ЗПП припада право на накнаду трошкова поступка. Сходно чл. 154 ЗПП, признају се они трошкови који су били потребни ради вођења парнице. Правилно је првостепени суд оценио да је био потребан трошак заступања на 7 одржаних рочишта по 12.750,00 динара, и приступ на једно неодржано рочиште од 7.125,00 динара, према одређеном трошковнику и важећој АТ, међутим нереално је прихватио трошак за састав 18 образложених поднесака који по оцени овог суда није био потребан трошак. Признајући као потребан трошак састав 6 поднесака по 11.250,00 динара, апелациони суд је преиначио одлуку о трошковима ожалбене пресуде, применом чл. 402 ЗПП. На досуђени износ трошкова у смислу члана 277 ЗОО, туженој припада и законска затезна камата почев од дана стицања услова за извршење па до коначне исплате.

Тужена је у незнатном делу успела у поступку по жалби, те јој не припада право на накнаду трошкова тог поступка, због чега је одлучено као у четвртом ставу изреке ове пресуде, сходно чл. 153, 154 и 165 ЗПП.

Председник већа-судија
Иван Негић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић